

SOS BARNBYAR
SVERIGE

SOS Barnbyars nationella program

Verksamhetsberättelse 2018

Sammanfattning

SOS Barnbyar öppnade upp dörrarna för sin första nationella verksamhet i Sverige 2017. Verksamheten verkar för att ge stöd till unga som placerats i samhällets omsorg, så att dessa bättre ska klara av att ta steget från denna, till att kunna leva självständiga och självförsörjande liv.

Vår första verksamhet har bedrivits i Hammarkullen, Göteborg, genom ett Idéburet Offentligt Partnerskapsavtal med Göteborgs Stad. Vi har sedan start erbjudit ett mentorskapsprogram för ensamkommande unga som placerats att bo i nätverkshem, (även kallat Ebo). Nätverkshem är en placeringsform där den unge bor hos en släkting, vän till familjen eller en liknande kontakt inom den unges nätverk. Vårt program erbjuder platser för

unga som önskar få stöd med att snabbare och lättare kunna etablera sig i Sverige. Varje deltagare får en individuell mentor knuten till sig, av vilka de får stöd med att sätta upp individuella mål och aktiviteter som leder till etablering. Utifrån denna handlingsplan arbetar de sedan tillsammans under programtiden.

Programmet kom under 2018, sitt andra verksamhetsår, att ytterligare utvecklas och renodlas. Bas- och uppföljningsmätningar kopplades på och externa utvärderingar färdigställdes. Dessutom kom allt mer att förtydligas, medan verksamheten löpte på. Under verksamhetens två första år (2017–2018) har totalt 67 ungdomar deltagit i programmet, varav 23 började under 2018.

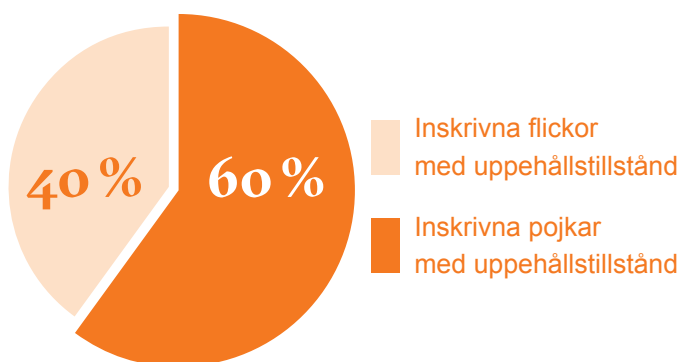

Verksamheten i siffror

Besökare och besöksstatistik

Under 2018 fanns ca 50 deltagare inskrivna i programmet, för vilka vi totalt genomförde nästan 2200 insatser. Av dessa var 1242 i individuella mentorskapsträffar och 939 genom gruppaktiviteter. 29 deltagare lämnade programmet, varav 19 var planerade avslut och 10 skrevs ut för att lämna plats åt nya deltagare på grund av deras bristande möjligheter att kunna delta beroende på flytt, motivation eller annan anledning.

Ca. 80% av verksamhetens deltagare hade under året uppehållstillstånd och genomsnittsåldern på alla inskrivna var under året 18–20 år.

Gruppaktiviteter i urval som genomfördes 2018

- Språk & Samhällscafé
- Studiestöd
- CV skrivning
- Arbetsintervjuuträning
- Körkortsskola
- Truckkörkortsutbildning i samverkan med DHL
- Programmeringskurs i samverkan med Semcon
- Samverkan med ett flertal aktörer för bland annat: Cykelskola, Simskola, Svenska innebandyförbundet
- Samtalsgrupper för tjejerna i verksamheten tillsammans med organisationen Kvinna till kvinna
- Kunskaps och studiebesök hos bland annat: DHL, Semcon, Mannheimer & Swartling, SVT, RFSU, ungdomsmottagningen, GBG Filmfestival, jobb-mässor och rekryteringsträffar, landskamp i fotboll på Ullevi, Liseberg, etc.

Genomförda insatser, totalt 3 799

2018 2 181

2017 1 618

Under 2018 genomfördes nästan 2 200 insatser

Genom Individuella mentorskapsträffar 1 242

Genom gruppaktiviteter 939

Utvärderingar i utdrag från deltagare som lämnade programmet under 2018

Ja,
absolut

Ja,
ganska bra

Nej,
inte så bra

Nej,
inte alls

Tycker du att din mentor är bra på att stötta dig?

91,3 %

8,7 %

0 %

0 %

Upplever du att din mentor är en viktig person i ditt liv?

82,6 %

13,1 %

4,3 %

0 %

Tycker du att de individuella träffarna med din mentor har hjälpt dig i din utveckling?

73,9 %

26,1 %

0 %

0 %

Tycker du att SOS Barnbyars mentorsverksamhet givit dig stöd med sådant som du inte får stöd av ditt familjehem med?

60,9 %

30,4 %

8,7 %

0 %

Har du fått kunskap från SOS Barnbyar som du tror att du kommer att ha nytta av när du söker arbete?

52,2 %

34,8 %

13 %

0 %

Skulle du tipsa dina vänner att vara med i SOS Barnbyars verksamhet?

73,9 %

17,4 %

0 %

8,7 %

” Jag lär mig hur samhället fungerar och hur man ska hantera olika situationer.

Verksamheten i ord

Definition av vår verksamhet

Att lämna barndomen och ta steget över till ett självständigt vuxenliv är en kritisk period i ungas liv. Den sociala kontexten är avgörande för en persons möjligheter till en god start i vuxenlivet. Den som kommer från en trygg familj med god ekonomi och ett stort nätverk har betydligt större möjligheter än den som saknar denna bakgrund.

Särskilt utsatta är de som separerats från sina familjer och som vuxit upp i samhällsomsorg. För dem saknas trygga och engagerade vuxna som finns kvar över tid och kan vara till stöd både inför, under och efter den unges övergång till ett självständigt och självförsörjande liv. Generellt sett klarar barn och unga som placerats i samhällsomsorg övergången till ett etablerat liv sämre än de som vuxit upp med sina föräldrar. SOS Barnbyars nationella program verkar därför för att öka kunskapen om denna målgrupps förutsättningar, behov och rättigheter, samt att vi erbjuder ett direkt och konkret stöd för dem genom våra program.

Många unga som samhällsplacerats upplever ofta till en början övergången till ett självständigt liv på egen hand, som en pirrig frihetskänsla. Detta brukar dock inom kort övergå i en känsla av förvirring och maktlöshet. "Hur gör man egentligen?" "Vem kan jag fråga om råd nu?" "Så mycket jag förväntas göra, som jag inte kan eller vågar göra!" Stödet för den unge tas bort utifrån en juridisk ålder, snarare än den unges individuella mognad, förutsättningar eller aktuella sammanhang. Många upplever

därför att stödet försvinner relativt plötsligt och utan att de upplever sig ha tillräcklig förberedelse eller möjligheter att klara sig själva. De har då sällan en trygg vuxen eller myndighetskontakt att vända sig till vid stödbehov och de vet inte vilken hjälp eller stöd de kan få eller har rätt till. Majoriteten av de som lämnar samhällsvården i Sverige klarar heller inte detta plötsliga ansvar på ett bra sätt, vilket leder till att en stor del av målgruppen inom kort behöver återvända till socialtjänsten. Den enda skillnaden då är att de sen tillhör vuxenenheter, istället för som tidigare barn- och ungdomsenheterna.

Målgruppen av unga i samhällsomsorg är stor och bred. 2017 var drygt 30 000 barn och unga placerade i någon form av dygnsvård genom samhällets omsorg. En subgrupp i målgruppen som anses extra behövande är ensamkommande unga som placerats i just nätverkshem. Trots det har denna grupp visat sig vara relativt bortglömd för insatser och stöd. De saknar ofta den guidning och det stöd de behöver, för att kunna utvecklas till självständiga och självförsörjande individer. God samhällsorientering och ett förankrat nätverk är delar av en gynnsam grund för att möjliggöra denna utveckling, vilket dock ofta är det som nätverksfamiljerna själva kan sakna i Sverige. Det gör att det är svårare för vår specifika målgrupp att få adekvat stöd, varav SOS Barnbyar sedan starten, 2017, valt att särskilt stötta dessa i vårt nationella arbete i Sverige.

Vikten av etablering

Är man etablerad kan man lättare skapa sig ett självständigt och självförsörjande liv. Målet är att programdeltagarna ska få stöd och kapacitet att kunna uppnå självständighet och självförsörjning innan de fyller 21 år. Detta är normalt sett den översta gränsen för att omfattas av socialtjänstens barn- och ungdomsenheters resurser. Utifrån detta har vi sedan starten 2017 kontinuerligt arbetat för att metodiskt stötta de unga i dessa processer och har metodutvecklat vår verksamhet i en strävan att göra alla våra insatser så effektiva som möjligt, så att så många som möjligt ska lyckas så bra som möjligt i sin etablering.

Med etablerade menar vi att de har kunskapen och kapaciteten att kunna leva självständiga och självförsörjande liv, att de känner att de har makt över sin egen framtid och har en god samhällsorientering. Som etablerad har man även ett fungerande och gynnsamt nätverk och är proaktiv i sin egen livsutveckling. För att nå detta anser vi att deltagarna bl.a. behöver ha ett fungerande socialt nätverk, en god samhällsorientering och goda möjligheter till anställningsbarhet. Vårt arbete utgår därför från i huvudsak tre livsområden, "Samhällsorientering", "Fritid, Kultur & Nätverk" och "Utbildning & Arbete". Mentorshipsprogrammet syftar till att stötta deltagarna inom dessa områden med kunskap, kapacitet, erfarenhet och självförtroende.

Att delta i programmet

Verksamheten hade under 2018, precis som under 2017, en stor efterfrågan av såväl målgrupp som kommun. Programmet balanserar mellan att vara resultatinriktat och metodiskt, samtidigt som vi ser det som viktigt att möta deltagarna utifrån deras individuella behov. Våra insatser sker dock alltid inom programmets uppsatta ramar och avsikten med dem är att de ska ge de unga ökad kapacitet att på egen hand driva sin egen livsutveckling, mot etablering.

Att delta i programmet är frivilligt och kostnadsfritt, och under 2018 hade vi plats för 50 deltagare. I mån av plats gällde följande antagningskriterier för deltagande:

- Att vara mellan 16–21 år
- Ha uppehållstillstånd
- Vara motiverad
- Ha möjligheter till att delta i verksamheten regelbundet ca en gång/vecka
- Vara motiverad att vilja verka för sin egen etablering

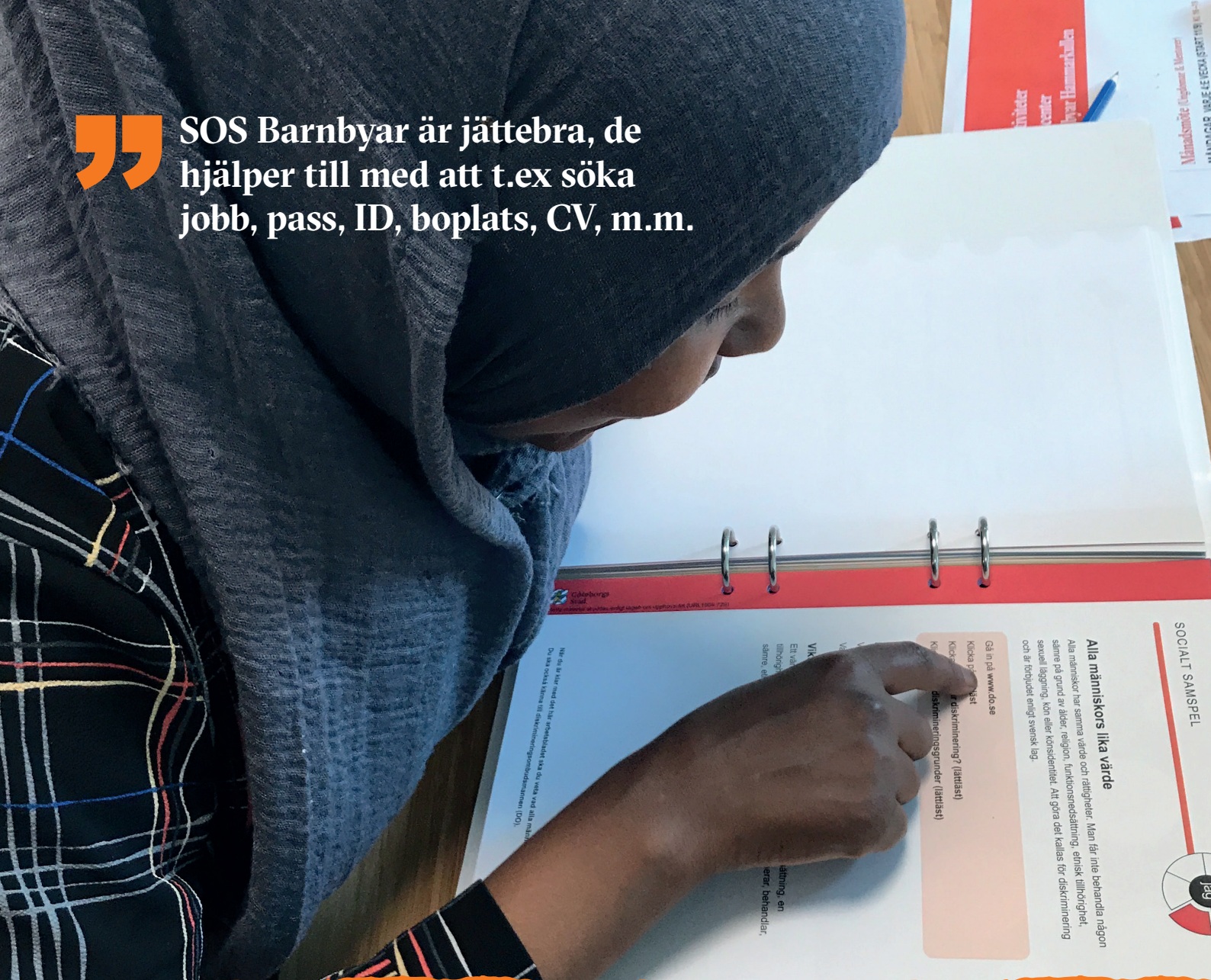
De ungas behov av stöd

Vi ser i programmet att deltagarna själva ofta uttrycker önskemål om att få stöd med uppgifter som de har för stunden. Det kan vara läxor och liknande saker som upplevs som krav här och nu. Programmets mål är dock att stötta till självständighet och självförsörjning, vilket är en större och högre ställd ambitionsnivå. I och med detta

SOS Barnbyar är jättebra, de hjälper till med att t.ex söka jobb, pass, ID, boplat, CV, m.m.

behöver mentorerna hjälpa deltagarna att lyfta blicken, för att kunna se och förstå de övergripande situationer och utmaningar som deltagarna förväntas klara av på sikt, när de ska leva självständiga och självförsörjande liv. De behöver under sin tid i programmet rusta sig för att på egen hand, i framtiden kunna tillgodose och lösa livsutmaningar. Det finns många "krav" som automatiskt kommer i den stund en individ förväntas att klara sig utan samhällets omsorg och stödmöjligheter, och inför dem behöver deltagarna förberedas, för att sen inte stå handfallna, när de kommer.

Många av de saker som deltagarna uttrycker behov av tillhandahålls även av andra samhällsinstanser. SOS Barnbyar vill komplettera det befintliga systemet, snarare än att konkurrera med det, för att på så sätt vara så effektiv som möjligt med våra och samhällets resurser. Därav agerar vi ofta som lots och vägledare för deltagarna, så att de hittar och kan komma i kontakt med samhällets övriga stödmöjligheter.

Under 2018 förtydligade vi vårt uppdrag och tog fram en förändringsteori, varpå alla insatser vi gör ska ligga i linje med denna. Denna är till hjälp för att effektivisera våra insatser och garantera att vi prioriterar rätt saker i verksamheten. Avgränsningen hjälper såväl deltagare som personal i verksamheten att förstå verksamhetens uppdrag och mål, samt vad som då också ligger utanför vårt uppdrag att erbjuda stöd med.

Individuella mentorträffar och gruppaktiviteter

I de enskilda mentorträffarna ligger mycket fokus på att nå deltagarnas individuella mål, som satts upp gemensamt av de unga och deras aktuella mentorer. Det övergripande målet för verksamhetens insatser är alltid långsiktig och ökad etablering, men vägen dit kan skilja sig mellan de olika deltagare. Alla är unika och har olika förkunskaper och förutsättningar, precis som vi alla har olika motivation och drivkrafter inom oss.

Därför arbetar vi utifrån de ungas individuella personligheter och utformar individuella handlingsplaner, utifrån en semistrukturerad planering som ska bestå av så kallade **SMARTA** mål. Det innebär att aktiviteterna ska vara:

Specifika
Mätbara,
Actionorienterade
Realistiska
Tidsatta
Accepterade.

Allt för att skapa hög proaktivitet och motivation i deltagandet.

Parallellt med de individuella mentorsträffarna har vi under året även erbjudit deltagarna regelbundna, tematiska gruppaktiviteter. Dessa är ett komplement till de enskilda mentorsträffarna och är mer generellt hållna, för att ge alla vissa gemensamma grunder att stå på.

Personal i verksamheten

I verksamheten har anställda, professionella mentorer arbetat under året. Varje mentor har ansvarat för ca 8 unga var, samt även för att arrangera löpande tematiska gruppverksamheter. Personalgruppen består av både män och kvinnor i olika åldrar, med olika relevanta utbildningar, erfarenheter och bakgrunder. Personalen har handledning och har även varit med och bidragit i verksamhetens programutveckling och implementering.

Samarbete med kommun och näringsliv

Verksamheten samarbetar i nära samarbete med Angereds socialtjänst, vilka också är de som i huvudsak hänvisat deltagare till programmet. Vi hade med dem under året även avstämningar för att tillsammans dela information om de ungas utveckling, möjligheter och behov. Angered har även givit viss ersättning, för varje utförd insats som programmet gjort för dess deltagare.

Genom SOS Barnbyars många företagspartners har vi även kunnat bedriva en rad framgångsrika samarbeten, för att stötta målgruppen. Företagen har bidrag med kunskap och engagemang, utifrån sina kompetensområden och förutsättningar. Genom dessa samarbeten har vi exempelvis kunnat genomföra yrkesutbildningar, så som en programmeringskurs och en truckförarutbildning. Studiebesök och arbetsintervjuutbildningar är annat som vi på detta sätt också genomfört genom stöd från företagens engagerade volontärer. Detta stöd har varit till stor hjälp för både målgruppen och verksamheten. Dessa samarbeten är något vi är stolta över och som vi absolut kommer fortsätta att erbjuda, parallellt med våra egna insatser.

Utvärderingar av verksamheten

Under 2018 färdigställdes två externa utvärderingar, från Örebro Universitet respektive Strategirådet. Dessa utvärderingar finns att läsa i sin helhet, men kan sammanfattas i dessa utdrag:

Det mentorprogram som framträder är både ambitiöst, mångsidigt och detaljerat. Mentorprogrammet adresserar tydligt ungdomarnas språkkunskaper, vilket gynnar etablering av sociala relationer och skolarbete och förberedelse för ett yrkesliv.

Programmet verkar också arbeta mot sådana utomstående processer som ofta är avgörande för unga migranternas etablering, välbefinnande och tillhörighet samt att motverka sådan brist på kontroll över sitt eget liv och känslor av ensamhet som kan uppstå inom målgruppen.

Generellt sett erbjuder mentorprogrammet med sina individuella anpassningar förutsättningar för tillförlitliga och praktiskt stödjande socialarbetare.

Örebro Universitet, 2018

Utvärderingen visar att mentorsverksamhetens inriktning i hög grad är relevant givet ensamkommande barns behov för att utvecklas till självständiga och självförsörjande vuxna. Verksamheten bidrar även till ett mervärde i relation till aktörer i offentlig sektor genom att adressera ungdomarnas behov av vägledande och stödjande insatser för att etablera kontakt med arbetsmarknaden, navigera i samhället samt bygga en meningsfull fritid.

En särskild styrka utgörs av verksamhetens idéburna bas, dels genom att den attraherar ungdomar som annars är svåra att nå, och dels genom att den fungerar som en fristad för myndighetskontakter.

Utvärderingen pekar på att mentorsverksamheten idag vilar på en stabil grund som skapar stort värde för ungdomarna som är inskrivna. Verksamheten håller i många avseenden hög kvalitet, exempelvis i termer av kompetenta och erfarna medarbetare.

Verksamheten kännetecknas även av ett resurs- och utvecklingsorienterat förhållningssätt, låg tröskel för inträde samt ett individbaserat upplägg, vilket ligger i linje med framgångsfaktorer för arbete med ensamkommande som förs fram i forskning.

Strategirådet, 2018

Lärdomar från utvärderingarna

Utvärderingarna bekräftar verksamhetens kvalitet och vikt, men de har också delvis belyst sådant som vi kan vidareutveckla ytterligare. Av detta har vi tagit till oss och kommer under 2019 att arbeta vidare med. Utöver dessa externa utvärderingar införde vi under 2018 även en enkät för obligatoriska bas- och uppföljningsmätningar av program-

mets deltagare. Tanken med enkätverktyget är att bättre kunna mäta deltagarnas behov vid inskrivning, så att mentorerna effektivare ska kunna erbjuda rätt insatser för de dessa, samt att vi i högre utsträckning även ska kunna följa deltagarnas framsteg och utveckling.

Tankar framåt för 2019

Vi ser med tillförsikt och optimism fram emot 2019. Programmet är lyckat och vi ser därför en stor vinst med att utöka verksamheten både inom Göteborgsområdet och till andra delar av Sverige, varvid samtal redan förs med flera kommuner. Vi ser också att vi under 2019 vill undersöka möjligheterna till att bredda vår målgrupp, så att vi på sikt kan ta emot och arbeta med andra unga i målgruppen samhällsplacerade, och inte bara ensamkommande eller nätverksplacerade.

Som ett led i att bli än mer effektiva i vårt mentorskapsprogram kommer vi under 2019 strömlinjeforma detta ytterligare. Bl.a. genom att i ännu högre utsträckning arbeta mer manualbaserat, utifrån de nu välfungerande och dokumenterade insatser och erfarenheter vi har. På så sätt kommer programmet få ännu tydligare ramar och tillvägagångssätt. Vi kommer även införa en tidsbegränsning för deltagandet i mentorsprogrammet, så att deltagande sträcker sig över 1 år. Detta har till syfte att deltagare inte ska stanna för länge, utan att istället fler

unga ska kunna erbjudas plats i programmet, samt att deltagarnas aktivitetsnivå under sin programtid ytterligare kan ökas, när ett slutdatum redan på förhand satts upp.

Utöver ovan nämnda aktiviteter kommer vi under det kommande året även att arbeta för att stärka upp vårt IOP-samarbete med Göteborgs stad. Detta för att på bästa sätt kunna möta de behov som råder nu, och vi kommer även i högre utsträckning arbeta för att kunna inkludera våra samverkanspartners till verksamheten.

Vi har under 2018 även sett att det finns stora behov av att ta fram kompletterande stöd i samband med familjeåterförening i Sverige. I och med detta så vill vi även inleda ett arbete för att på sikt kunna utveckla ett familjestärkande arbete. Under 2019 innebär detta konkret att vi kommer söka medel för att kunna genomföra en kartläggning av familjernas situation, hur Göteborgregionens behov ser ut och var vi som barnrättsorganisation kan komplettera befintligt system på bästa sätt.

Avslut

Det är med iver och engagemang vi vill fortsätta att driva och utveckla vår nationella verksamhet. Till alla er modiga, starka, kloka och hårt strävande unga som varit med i programmet hittills. Vi vill önska er ett stort lycka till på vägen. Ni har givit er själva chansen och som följd utvecklats mycket till följd av programmet. Bravo!

Till alla er som är och har varit med och bidragit med såväl finansiering som kunskap, TACK! Det är ni som möjliggör för att vi ska kunna bedriva detta arbete för behövande barn och unga även i Sverige. Ni är hjältarna!

